

систоличного й діастолічного артеріального тиску в періоди геомагнітних бур (рисунок 2). Середній тиск у «дні збурень» був вищим на 7–12 мм рт. ст. порівняно із звичайними днями, що свідчить про реакцію організму на зміни геомагнітного поля. Подібні фізіологічні зміни можуть бути пов'язані з активацією симпатичної нервової системи, що викликає звуження судин і підвищення артеріального тиску [2, с. 38].

Отже, отримані результати підтверджують, що геомагнітні збурення негативно впливають на стан здоров'я підлітків, проявляючись у погіршенні їх самопочуття та зміні показників серцево-судинної системи. Ці дані мають важливе значення для подальшого вивчення екологічних факторів, що впливають на здоров'я молоді.

Висновки. Геомагнітна активність може впливати на стан здоров'я підлітків, зумовлюючи зміну частоти пульсу, тиску та самопочуття. У дні магнітних бур зафіксовано зростання кількості скарг на вегетативні та психоемоційні симптоми. Результати дослідження можуть бути корисними для профілактики станів, пов'язаних із метеозалежністю, у медичній практиці та шкільній медицині.

Список використаних джерел:

1. Бабич М.О. Геомагнітні бурі та їх вплив на здоров'я / М.О. Бабич // Медицина сьогодні і завтра. — 2021. — №3. — С. 12–15.
2. Семенов В.І. Біоритми та метеочутливість: теорія і практика / В.І. Семенов. — Київ: Здоров'я, 2020. — 124 с.
3. Офіційний сайт прогнозу геомагнітної активності — <https://meteofor.com.ua/>
4. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Вікторія Нестерук

Науковий керівник – викладач-методист

Лариса Приступа

Луцький базовий фаховий медичний
коледж КЗВО «Волинський медичний
інститут»

ВПЛИВ ХРОНІЧНОГО СТРЕСУ НА ІМУННУ СИСТЕМУ ЛЮДИНИ

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві спостерігається постійне зростання кількості стрес-факторів, пов'язаних із воєнними діями, соціальною нестабільністю, вимушеною міграцією та невизначеністю майбутнього. Хронічний стрес безпосередньо впливає на фізіологічні процеси в організмі, зокрема, на функціонування імунної системи. Активація гіпоталамо-гіпофізарно-надниркової осі (НРА-ось) та надмірне виділення гормонів стресу – кортизолу й адреналіну з часом можуть пригнічувати імунну відповідь, змінювати співвідношення імунних клітин і підвищувати ризик інфекційних,

аутоімунних та онкологічних захворювань.

Мета дослідження. Вивчення механізмів впливу хронічного стресу на імунну відповідь організму людини та аналіз гормонального статусу (кортизол, адреналін) у представників трьох різних соціальних груп.

Завдання дослідження.

1. Визначити рівень гормонів стресу (кортизолу та адреналіну) у представників трьох соціальних груп із різним рівнем психоемоційного навантаження.

2. Оцінити імунний статус учасників дослідження за допомогою аналізу основних показників клітинного імунітету (кількість Т-лімфоцитів, співвідношення CD4⁺/CD8⁺, активність NK-клітин).

3. Проаналізувати кореляцію між рівнем гормонів стресу та показниками імунної відповіді.

Дослідження проводилося впродовж березня–квітня 2025 року на базі умовної клінічної лабораторії кафедри біомедицини Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького. У дослідженні взяли участь 90 осіб віком від 18 до 35 років. Добір учасників здійснювався за методом стратифікації. Усі учасники пройшли попередній психологічний скринінг (шкала тривожності та депресії HADS), дали письмову згоду на участь.

Основна частина. Хронічний психоемоційний стрес сьогодні набув масштабів глобального явища, охоплюючи як військовослужбовців, так і цивільне населення, зокрема вимушених переселенців. Накопичення стрес-факторів впливає не лише на психічне здоров'я, а й на фізіологічні системи організму, зокрема імунну. Імунна система тісно пов'язана з нервовою та ендокринною системами через складні механізми нейроендокринної регуляції. У відповідь на стрес активується НРА-вісь, що веде до секреції глюкокортикоїдів, які мають імуномодуючі властивості.

Тривала дія стресу може змінювати профіль цитокінів, пригнічувати активність природних кілерів (NK-клітин), знижувати кількість Т-лімфоцитів і змінювати співвідношення CD4⁺/CD8⁺ клітин. Це, у свою чергу, сприяє розвитку імунодефіцитних станів, знижує ефективність протипухлинного нагляду організму та робить людину більш вразливою до вірусних та бактеріальних інфекцій. У контексті сучасних українських реалій – вповномасштабної війни, зростання кількості переселенців, зниження соціальної підтримки – вивчення стрес-індукованих змін в імунному статусі надзвичайно актуальні.

У зв'язку з цим проведено дослідження з метою вивчення механізмів впливу хронічного стресу на імунну відповідь, аналізу рівня стресових гормонів у представників трьох соціальних груп. Було сформовано три групи по 30 осіб: група А – особи, у яких близькі родичі (батьки, брати або сестри) беруть участь у бойових діях на території України; група В – внутрішньо переміщені особи (ВПО), які втратили житло або були змушені змінити місце проживання через війну; група С (контрольна) – особи, які постійно проживають у мирному регіоні та не зазнали прямих наслідків війни.

У всіх учасників проводився забір венозної крові вранці натщесерце з

метою визначення рівня загального кортизолу в сироватці методом імуноферментного аналізу (ELISA). Додатково, за допомогою радіоімунного методу, вимірювався рівень адреналіну в добовій сечі. Проводився загальний аналіз крові з підрахунком лейкоцитарної формули (відсоток лімфоцитів, нейтрофілів) та визначенням співвідношення CD4+/CD8+ Т-лімфоцитів методом проточної цитометрії.

Таблиця 1. Середні показники гормонів й імунних маркерів у досліджуваних групах

Показник	Група А (родичі на війні)	Група В (переселенці)	Група С (контрольна)
Кортизол, нмоль/л	624,7 ± 51,3	576,2 ± 46,9	418,5 ± 38,1
Адреналін, мкг/добу	34,9 ± 3,7	39,1 ± 4,1	21,8 ± 2,9
Лімфоцити, %	22,1 ± 2,4	25,3 ± 2,6	30,5 ± 2,8
Нейтрофіли, %	67,2 ± 3,1	63,8 ± 2,7	58,5 ± 2,9
Співвідношення CD4+/CD8+	1,1 ± 0,2	1,2 ± 0,2	1,6 ± 0,2

Джерело: Сформовано автором

Результати дослідження показали, що в групі А спостерігався найвищий рівень кортизолу, що свідчить про сильну активацію НРА-осі. Відзначено виражене зниження кількості лімфоцитів і зсув лейкоцитарної формули в бік нейтрофілії, що свідчить про імунодепресивний ефект хронічного стресу. У переселенців (група В) також були зафіксовані високі рівні адреналіну, що вказує на активацію симпат-адреналової системи, але з дещо меншим пригніченням імунних показників. У контрольній групі рівень гормонів стресу перебував у межах референтних значень і стан імунної системи був стабільним.

Висновки. Таким чином, отримані дані підтверджують, що хронічний психоемоційний стрес, особливо спричинений воєнним досвідом, викликає суттєві гормональні зміни, які впливають на функціонування імунної системи. Особливо вразливими є особи, які знаходяться в постійному очікуванні тривожних новин або переживають за близьких на фронті. Отримані результати можуть бути використані для розробки програм психологічної підтримки та профілактики імунодефіцитних станів у постраждалих.

Список використаних джерел:

1. Горбань М. (2025). Хронічний стрес у сучасному суспільстві: психологічні стратегії адаптації. *Матеріали конференцій МЦНД*, (28.02. 2025; Дніпро, Україна), 310-319.
2. Коровинський І., & Вакал Ю. (2024). Стан розвитку методів та засобів дослідження стресу. Біохімічний аналіз як метод діагностики. *Collection of scientific papers «SCIENTIA»*, (November 29, 2024; Amsterdam, Netherland), 59-61.
3. Ребрик Ю. Ю., Ульяницька Н. Я., & Андрійчук О. Я. (2024). Оцінка стану осіб з посттравматичним стресовим розладом. *Rehabilitation and Recreation*, 18(1), 133-139.
4. Хупавцева Н. О. (2016). Вплив стресу на організм людини та шляхи його подолання. *Психологія: реальність і перспективи*, (7), 224-228.
5. Швалб А. (2024). Особливості емоційного вигорання у військовослужбовців ЗСУ з різним рівнем стресостійкості залежно від стажу

служби. Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені ВН Каразіна, (протокол № 26 від 23 грудня 2024 року), 150.

Костянтин Дорофєєв, Володимир Новак

Науковий керівник – викладач-методист

Віолета Демчук

Луцький базовий фаховий медичний
коледж КЗВО «Волинський медичний
інститут»

ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ У ПРАКТИКАХ БАТЬКІВСТВА В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Постановка проблеми. Історично склалося, що роль батька в українській родині здебільшого зводилася до функцій «годувальника» та «авторитетного наставника», тоді як сфера емоційної підтримки, догляду за дитиною та участі у повсякденному вихованні закріплювалася за матір'ю [3, с.11]. Таке розділення зумовлене глибоко вкоріненими гендерними стереотипами, які, попри сучасні виклики та зміни в соціальній структурі, досі залишаються впливовими [1, с.72]. У ХХІ столітті, коли актуалізується питання рівного партнерства у родині, важливим є критичне осмислення уявлень про батьківство та їхнього впливу на суспільні практики [2, с.79]. Та, як наслідок, у сучасному українському суспільстві відбуваються значні трансформації соціальних ролей, зокрема у сфері батьківства. Проблематика гендерних стереотипів у цьому контексті залишається актуальною, оскільки впливає на розподіл батьківських обов'язків, виховання дітей та формування моделі сімейних відносин [2, с.98]. Незважаючи на декларовану рівність чоловіків і жінок, у свідомості багатьох людей зберігаються уявлення про традиційні ролі батька та матері [1, с.74].

Мета дослідження. Проаналізувати вплив гендерних стереотипів на соціальні ролі чоловіків у процесі виховання дітей; визначити основні бар'єри, що перешкоджають активному залученню батьків до виховного процесу; дослідити динаміку ставлення здобувачів фахової передвищої освіти Луцького базового фахового медичного коледжу Комунального закладу вищої освіти «Волинський медичний інститут» Волинської обласної ради до ідеї спільного, рівноправного батьківства.

Результати дослідження. У ході дослідження, проведеного шляхом опитування студентів, було виявлено сучасні уявлення молоді щодо ролей батька і матері у вихованні дітей. Переважна більшість респондентів (96,4%) вважає, що обоє батьків мають брати рівну участь у вихованні дитини, що свідчить про загальну підтримку ідеї паритетного батьківства [3, с.78]. Водночас лише 2,4% дотримуються традиційного уявлення, що основна відповідальність має залишатися за матір'ю.